

שובו

מוסדות ברסלב שובו בנים – נחמת ציון
בנשיאות הגה"צ הרב אליעזר ברלנד שליט"א

בנים

גליון קצ"ח
פרשת בראשית
כ"ח תשרי תשפ"ז

מאת מוריני
הרב שליט"א

דברות קודש

לפשוט את עור הנהוש

"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" בראשית א', א'

והוא אכל את הרעל הזה והרעיל את כל האנושות. אבל צדיקים לצאת מהרעל הזה! אסור להתמכר לרעל הזה! אסור לתת לרעל הזה למשוך אותנו! אדם צריך לפשוט את גוף הנחש שלו, את המשכא דחויא שלו, כי הגוף שלו – זה בעצם הגוף של הס"מ! ה' ברא לו כותנות עור, לבושים של הס"מ (הגאוה, התאוות).

התקרבות לצדיקים

ובאמת, הצדיקים האמיתיים זכו לבטל את גוף הנחש הזה בעבודתם הקדושה. לכן אומר רבינו (תורה י') שהעצה היעוצה לבטל את הגאוה היא התקרבות לצדיקים.

כי ברגע שאדם מתקרב לצדיק האמת, מיד הוא רואה איפה הוא נמצא בתיקון המידות, ומתחיל לשנוא את הרע שלו, לשנוא את התאוות. הוא לא ירצה את זה יותר, לכל הפחות, הוא לא יעשה מהתאוות "דרך חיים".

הוא יתבייש בעצמו, יבכה על זה ויעשה תשובה. ולא כמו האנשים שעושים מהתאוות "דרך חיים" – במקום להתבייש בזה, להיפך, הם מתפארים בזה, מחשיבים את זה. ואם אנשים היו מאמינים בצדיקים, ומתקרבים אליהם, ושומעים בקולם – אזי היו זוכים לצאת מכל הרע שלהם ומכל התאוות, ומזדככים לגמרי.

השירה והריקוד מכניעים את הגאוה

הרבי אומר (בתורה י') ששירה מכניעה את הגאוה. כשאדם שר, הוא מכניע את הגאוה. אדם אומר חידושים, אומר דרשה – יש לו מיליון מחשבות של גאוה. כאשר הוא רוקד עם כולם, עושה סיבוב עם כולם, להיות עם כולם – אין ראשון, אין אחרון.

יש אחד שחושב שהוא הראשון במעגל – האמת שהוא האחרון במעגל! כי זה מעגל, אתה לא יודע מי זה הראשון ומי האחרון. אדם חושב שהוא מנהיג את המעגל – זה נפל פיתא בבידא! כל העניין של הריקוד זה שאתה צריך לחשוב: "אני אחרון". כשהוא חושב שהוא האחרון בשורה, עכשיו יש עלייה

לכל התורה שהוא למד.

הכול מעשה ה'

אבל אדם, כל דבר שאדם עושה ויש לו הרהור גאוה – זה החטא עין הדעת. ר' נתן מסביר (בהל' תפילין, הל' ו') שכל חטא עין הדעת זה עניין שאדם הראשון נפל בגאוה – זה חטא עין הדעת. שאם לא היה חטא עין הדעת, האדם הראשון היה רואה שהכול זה מעשה ה'. כשאדם יודע שאני לא עושה שום דבר, הוא לא יכול ליפול בגאוה. כל החטא של אדם הראשון – שהוא חשב שנסתר ממנו השם יתברך. הוא נפל בהסתרה בתוך הסתרה, "איכה". הוא לא רואה את השם יתברך, הוא חושב שהוא המדבר, הוא המחדש.

הוא עוד לא מבין שמה שהוא עושה, מה שהוא מדבר, מה שהוא מחדש – זה הכול מהשם! המחשבות מהשם! הדיבורים הם מהשם יתברך! הצדיקים – הם רואים את השי"ת, "מבשרי אחזה אלוהי".

בכל הרהור של גאוה אדם מאבד את השפע הרוחני והגשמי שלו. מדוע אדם חולה? מדוע אין לו ילדים? פרנסה? הוא לא מוצא את השידוך שלו? הכול בגלל הגאוה. חטא עין הדעת זה "והייתם כאלוקים" – זה חטא הגאוה! אדם חושב שהוא כבר אלוהים, העולם בידו, הוא שולט על העולם. כל הרהור גאוה הוא דוחק את רגלי השכינה, כמו שכתוב: "אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת". על ידי הרהור גאוה השכינה מתנתקת מהאדם יותר מכל עבירה אחרת.

לפעמים אדם נכשל בעבירה, אז הוא שבור... ועל ידי זה הוא זוכה לעשות תשובה. אבל אדם שנמצא בגאוה אין לו שום לב נשבר! כי הגאוה זה הרפך של לב נשבר, ולכן הוא לא זוכה לעשות תשובה.

"מה אתה יודע?"

כשאדם בגאוה, חס ושלום, הוא לא יכול לסבול אף אדם בעולם. הוא חושב: "מי יוכל להגיע אליי?", "מי שווה לי?". אדם הולך עם המחשבה שהוא הכי חכם, הכי נבון והכי פיקח.

אם אדם מרגיש שהוא עשה איזה דבר – "הנה התפללתי בכוונה, צעקתי בתפילה, קמתי ותיקין", וחושב לעצמו: "אני יותר טוב מזה שישן עכשיו במיטה" – אז הכול הולך לאיבוד.

זה ששוכב עכשיו במיטה, אולי הוא אדם חלש? ואולי עכשיו הוא מתפלל עם הטלית ומוריד נחלי דמעות? מה אתה יודע? הוא אומנם קם ב-8 ואמר קריאת שמע, אבל אחרי זה הוא בוכה שעה שלמה. מה אתה יודע?

ברגע שיש לך הרהור גאוה מזה שקמת ותיקין, או שיש לך איזו הנהגה קדושה, ולכן אתה חושב שאתה יותר טוב מהשני – באותו רגע הכול הולך לסיטרא אחרא.

אלא אם כן אדם מזהה את הגאוה שלו, ועושה תשובה על כל הרהורי הגאוה שיש לו – אז על ידי התשובה מתקן את הכול ומעלה הכול לקדושה.

"צרעת עור הנהוש" – הלבוש החיצוני

אדם צריך לדעת יסוד אחד: שהגאוה והתאוות לא שייכות ליהודי. זה לא המהות של היהודי, זה רק לבוש חיצוני.

כי ברגע שאדם הראשון חטא, אומר הוזהר הק', הוא קיבל לבוש שנקרא "צרעת עור הנהוש" (משכא דחויא). ה' נתן לו עונש לקבל את הגוף של הנחש, שזה מה שנקרא "כותנות עור" ב-ע', ולא "כותנות אור" ב-א' כמו בתחילה.

וכן כל אדם, ברגע שנולד, מקבל את הלבוש החיצוני, "צרעת עור הנהוש", שזה הגאוה והתאוות. וצריך להילחם עם זה ולדעת: "זה לא אני", "זה לא מה שאני רוצה", "זה לא הרצון האמיתי שלי".

אדם חושב שהתאוות זה הרצון האמיתי שלו, המהות שלו – זה לא נכון! זה רק נדמה לו. נדבק בו איזה רצון גשמי, איזה חשק זר – זה לא הטבע של האדם! זה בא מחטא עין הדעת. כשאדם הראשון אכל מעץ הדעת, היה שם איזה רעל מסוים,

שׁו"ת לשולחן שבת ציורי הפרשה

לגנוז תמונות וציורים שהילדים מביאים מהגן

שאלה: בגנו מגיע כל שבוע הביתה ומביא תמונות וציורים שצייר עליהם להמחשת הפרשה, למשל קריעת ים סוף, כלי המשכן, וכן דברים מבריאת העולם, כמו ירח וכוכבים, בהמות ועופות וכדו'. יש לציין שאין על התמונות שום פסוק, כל הציור מסתכם בתמונה מצולמת.

שאלתי היא: איך עלינו, ההורים, להתייחס לדפים אלו? האם אפשר לזרוקם לאשפה, או שצריך לגנוז אותם?

תשובה: בכעין שאלה זו דן בשו"ת משנה הלכות (חלק יט,

סימן רכו),

על מי שלומד הלכות טריפות, ויש לו ספר קטן שמכיל ציורים ותמונות מאברי הבהמה וכל חלקיה שנמצאים בהם מיני טרפות: אי יש בספר הזה קדושה, שלא לנהוג בו מנהג בזיון? הגם שאין בו דברי תורה, מכל מקום אפשר דהוי ליה כמפרש על הש"ס.

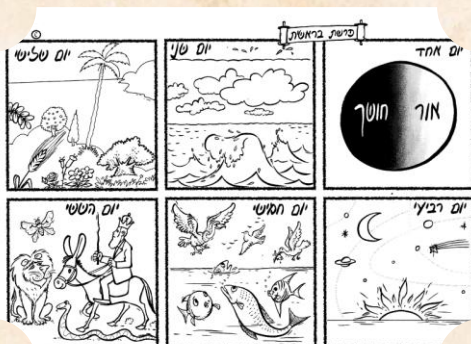
[כמובן, באופן שאין כיתוב מתחת לכל אבר מדברי חז"ל].

והשיב: לכאורה אין בהם שום קדושה, והוי ליה כעין מי שרוצה מסכת גיטין דף ב ע"א, ופותח אטלס לדעת היכן היא עכו, או שלומד מסכת יומא דף לד ע"ב, דכהן גדול ביום הכיפורים לובש

על מי שלומד הלכות טריפות, ויש לו ספר קטן שמכיל ציורים ותמונות מאברי הבהמה וכל חלקיה שנמצאים בהם מיני טרפות: אי יש בספר הזה קדושה, שלא לנהוג בו מנהג בזיון? הגם שאין בו דברי תורה, מכל מקום אפשר דהוי ליה כמפרש על הש"ס.

[כמובן, באופן שאין כיתוב מתחת לכל אבר מדברי חז"ל].

והשיב: לכאורה אין בהם שום קדושה, והוי ליה כעין מי שרוצה מסכת גיטין דף ב ע"א, ופותח אטלס לדעת היכן היא עכו, או שלומד מסכת יומא דף לד ע"ב, דכהן גדול ביום הכיפורים לובש

אותו, ע"ש.

ולפי זה, אפילו אחד כותב חידושי תורה, אין לו לזלזל בקולמוסו. על כל פנים, הכל לפי העניין, וכל ערום יעשה בדעת.

וכעין זה שמעתי מגיס, מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, שהחזו"א, כשלמד עירובין, עשה לעצמו ציורים דרך לימוד, ולאחר מכן ציווה לגנוז את כל הציורים.

כי אמנם אין בזה קדושה, אבל כיוון שהוא מסייע ללימוד, אין ראוי להשליכם לאשפה.

(הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, מתוך קובץ ווי העמודים).

סיפור לפרשה הצות ברכבת

"זה ספר תולדת אדם" בראשית ה, א'

הרכבת יצאה מאומן וזהרה לכיוון קייב. על אחד הספסלים ישבו שני חסידים, רבי לוי יצחק בנגד וחברו רבי אליהו חיים רוזין, ולצידם שני שוטרים שלא הסירו מהם את עיניהם.

השלטון הקומוניסטי האשים אותם בהפצת יהדות ובחלוקת כספי צדקה, ואחרי כמה חודשים בכלא באומן הוחלט להעבירם לכלא בקייב. שניהם הבינו שרק נס משמים יציל אותם ממוות.

מאחר שהחקירות כבר הסתיימו ותיק האישום היה סגור, הניחו להם לשווח. אחרי כמה שעות הבחין רבי אליהו חיים שהגיעה חצות. שניהם הקפידו מילדותם על קימת חצות, ולכן הציע להפסיק את השיחה ולומר תיקון חצות. "אדרבה", השיב רבי לוי יצחק, "דווקא בשעה כזאת כדאי שנחזק זה את זה".

כך ישבו ועודדו זה את זה: גם כשחבר חדה מונחת על הצוואר, אין להתניאש מן הרחמים. ואם רצון ה' שיימסרו נפשם על קידוש שמו, יעשו זאת בלב שלם.

בקייב אידע להם נס גלוי. אף שגזר דין מוות ריחף מעליהם, הם שוחררו כבר למחרת, באופן שאין לו הסבר טבעי.

במשך שבועים שנה ברציפות נהג רבי לוי יצחק ללכת לישון מיד אחרי ערבית וסעודת הערב, כדי לקום בחצות. אחרי התיקון חצות וההתבודדות למד את סדריו הקבועים עד תפילת ותיקין. את השינה שהחסיר השלים במשך היום, ולכן מעולם לא נראה עייף. באחת משיחותיו סיפר שמאז שעמד על דעתו לא עבר עליו לילה בלי תיקון חצות, מלבד אותו לילה ברכבת, כשהודיעו להם שלמחרת לא יהיו עוד בחיים.

את דברי התכלית שדיברו אז, בדמעות של תשובה ובהכנה למסירות נפש, החשיב כתיקון חצות של אותו לילה. למחרת זכו לנס ויצאו לחירות.

באותה הזדמנות גילה עוד דבר שמעטים ידעו. גם אחרי שעלה לארץ הקודש הייתה תקופה שבה שינה ממנהגו ולא הלך לישון בתחילת הלילה.

הוא ראה שנכדיו הקטנים זקוקים לחיזוק ביראת שמים, והבין שמוצאי שבת הוא הזמן המתאים לכך. לכן היה הולך לבית בנו ר' משה, אוסף את הילדים סביבו לפני השינה ומספר להם סיפורי צדיקים, כדי לטעת בהם אהבה ויראת שמים שילוו אותם כל חייהם.

"זה לא תמיד היה קל", סיפר בחיור, "כי לא כל סיפור על גדולי התורה והחסידות מתאים לילדים. הקפדתי לבחור רק סיפורים שהמסר שלהם יהיה מובן להם".

כך, האיש שלא ויתר מעולם על סדריו ועל קימת חצות שינה את הנהגתו בת שבועים השנה בשביל נכדיו, כמו אז ברכבת לקייב. עד כדי כך היו חשובים בעיניו סיפורי הצדיקים, כדי שהילדים יגדלו להיות יהודים כשרים ויראי ה'.

נקודת אור

חנוך לנער

בבית שלנו לא מדברים

מאת: הרד"ג פנחס ברייער שליט"א מחבר ספר 'לנדר' על חינוך ילדים

מדוע זה עובד? ההסבר פשוט: הילדים שלנו, כמו כל אדם נורמלי, קולטים מהר מאוד באיזו שפה יש לדבר עם כל אחד: יש שפה אחת לדיבור עם המנהל, ויש שפה אחת לדיבור עם מדריך טיולים, ויש שפה אחת לדיבור עם תינוקות, וכן הלאה. אם אנחנו משדרים לילד בעקביות שהשפה הזו לא "עוברת" בבית שלנו כלל, והילד נתקל ביקר אטום כל פעם שהוא מתחצף – הוא קולט מצוין איזו שפה יש לדבר כאן.

ישנם מקרים (בערך 20 אחוז מסך המקרים), שבהם אם ננסה לבלום את הילד מלהתחצף בשעת מעשה – הוא לא ייבלם, אלא להפך, יתחצף יותר, ומכאן עלול להתפתח בלגן שלם. זה קורה בעיקר בגילאי ההתבגרות, בעיצומו של מרד נעורים, או כשהילד עקשן מטבעו. במקרים כאלו, **עדיף לשתוק בשעת מעשה, ולהגיב לילד 20 דקות, שעה או יותר לאחר האירוע.** יש לקרוא לו מבלי שאחרים ישמעו, ולומר: "מה שדיברת אליי כך וכך – רציתי להגיד לך שאני לא מוכן שתדבר אליי כך". אם תנסו את זה אפילו פעם אחת, תיווכחו לראות בעוצמה שיש לטכניקה הזו.

מי אמור לעשות את כל זה? יש כמה אפשרויות: אפשר שההורה יעמוד על כבוד עצמו. אפשר, ואפילו רצוי, שהאבא יגן על כבודה של האמא, וכן האמא על כבודו של האבא. ואפשר גם – בעיקר במקרים שהילד מתקשה לקבל מרות – ששני ההורים יחד יבצעו את המשמעת מול הילד. ישנם מקרים שבהם מומלץ להשתמש בשתי הטכניקות הקודמות גם יחד. כלומר, גם להגיב מיידית בתגובה חסימה, כמו: "אני לא מוכן שתדבר אליי בצורה כזו", וגם לפנות אל הילד שוב לאחר מעשה, ולהזכיר לו שוב שאינכם מסכימים שהוא ידבר כפי שהוא דיבר. מתי מתאים להשתמש בתגובה המשולבת? כאשר מדובר בילד שאצלו תופעת החוצפות קשה מהרגיל, כך שלא מספיק להגיב בשעת מעשה. אך מאידך, זה לא יתאים לילד חצוף מאוד, שתגובה בשעת מעשה עלולה להצית אותו ולחולל מריבה שלמה. **בקיצור: הפעילו שיקול דעת.** (המשך בשבוע הבא)

(וקראת לשבת עונג)

נביט בפני הילד בפנים רציניות, ונאמר בטון ברור (אך לא בכעס): **"סליחה, אני לא מסכים שתדבר אליי ככה"**. או: **"בבית שלנו לא מדברים כך לאבא/לאמא"**, או כל נוסח דומה. לאחר המשפט הקצר הזה, כדאי להמשיך ולהביט בו עוד מספר שניות, כדי להמחיש שאנחנו ממשיכים רציניים בכוונתנו. וזהו. הסתיים האירוע להפעם. ומה עושים אם למחרת הילד מתחצף שוב? ובכן, אם הילד מתחצף שוב (יותר נכון: כאשר הילד מתחצף שוב), לא מאבדים את העשתונות, אלא חוזרים שוב על אותה תגובה! ומה עושים אם הילד מבקש משהו בשפה לא ראויה? או: **"אמא, אני רעב! תכני לי אוכל!"** או: **"אבא, תביא לי כבר את הרב-קו, בגללך אני מאחר את האוטובוס!"** – **אסור בשום אופן למלא את בקשתו.** שהרי אם נמלא את בקשתו, אנחנו בעצם משדרים לו שהשפה החצופה שלו היא תקינה. ומה יקרה אם הילד יישאר רעב? אז הוא יישאר רעב. ומה יקרה אם הוא יפסיד את האוטובוס? אז הוא יפסיד את האוטובוס. זה צריך להיות עיקרון ברזל בכל בית יהודי: **אנחנו לא נענים לדיבור שאינו מכובד, יהיה המחיר אשר יהיה.**

למעשה, במצב כזה יש כמה אפשרויות לתגובה: (1) אפשר להגיד לו: "נא לבקש שוב בשפה ראויה". ואז, אם הוא יבקש בשפה ראויה – הוא יקבל. אם לא – אסור לתת לו את מה שהוא ביקש. (2) אפשר להגיב לו כדלעיל: "סליחה, לא מדברים אליי ככה". (3) ואפשר פשוט – להתעלם. למה להתעלם? משום שאנו רוצים להעביר לילד מסר מאוד חד-משמעי: השפה הזו של חוצפות – היא בכלל לא שפה קבילה בבית שלנו. **זה כאילו דיברת בסינית.** אנחנו פשוט לא מכירים את השפה הזו, ולא דוברים אותה כלל (ואין לחשוש שהילד לא יבין מדוע התעלמנו, הילדים פיקחים ותופסים מצוין). זהו הבסיס למניעת החוצפות. וככל שתנהגו כן בעקביות ולאורך זמן, תוכלו להבחין למרבה הפלא כי מפלס החוצפות יורד, ויורד, ויורד.

אנו נמצאים בדור של 'חוצפא יסגל', וכמעט כל הורה מרגיש זאת על בשרו, בדיבורי חוצפה או חוסר דרך ארץ מצד הילדים. אבל יש לי בשורה טובה: **יש מה לעשות!** אם נרכוש כלים נכונים, נוכל לעצור ולמנוע את החוצפות של הילדים, כמעט לחלוטין.

מה נכלל בגדר חוצפה? למעשה, הרבה מן הדיבורים של ילדינו אלינו הם בגדר חוצפה, שהרי **"הוקש כבוד אב ואם ומוראם לכבוד המקום"**, והעיקרון הזה קיים ומחייב עד ימינו. אי לכך, כל דיבור שאינו מספיק מכובד מבחינת התוכן שלו, או אפילו מבחינת הטון והמנגינה, או המסר שהוא משדר, או שהוא מלווה בהבעה או תנועת יד לא מכובדת – בהחלט נכלל בהגדרה של חוצפה. ואם יש לכם ספק? ההמלצה שלי היא: **לכו לחומרא!** כך אולי נתקרב לעיקר הדין... כלפי אלו מילדינו הדברים אמורים? ובכן, אנחנו הולכים לדרוש מכל ילדינו כולם לדבר אלינו בדרך ארץ. בין אם מדובר בבן או בבת, בין אם מדובר בזאטוט בן 3 ובין אם מדובר בילד צדיק ומתמיד מבווגר בן 25, בין אם מדובר בילד צדיק ומתמיד ובין אם מדובר בנער מתמודד במצבים הכי קשים. גם אם הילד עייף, מתוסכל או לא חש בטוב – עדיין הדרשה בעינה עומדת. בקיצור: הדרשה לדיבור בדרך ארץ צריכה להיות מופנית **לכל הילדים, בכל המצבים** (אם כי יש לציין ביושר, שככל שהתנאים הפרטיים של הילד יותר קשים, נקבל תוצאות פחות גבוהות, אבל הדרשה צריכה להיות מופנית לכולם בשווה).

ומה עם ירידת הדורות? אז נכון, יש ירידת הדורות. אין ספק שבדורות קודמים הייתה יותר יראת כבוד כלפי ההורים. ההורים לא היו צריכים 'לדרוש' דיבור מכובד, כי הילדים דיברו כך באופן טבעי. את זה, ייתכן שאין דרך לשחזר. אבל הניסיון לימד אותנו, שגם בדורנו על כל תחלואיו, נושא הדיבור בדרך ארץ הוא **בידי ההורים!** אם הם ידרשו זאת בצורה נכונה – הם גם יקבלו.

אז איך עוצרים את החוצפות? הדרך למנוע את החוצפות היא פשוטה, יחסית. בכל פעם שאחד מילדינו מדבר אלינו בחוסר דרך ארץ, מומלץ שנפסיק את עיסוקנו או שיחננו למספר שניות,

מפרש עלינו סוכת שלומך

הילולת רבינו הקדוש וסעודה מרוממת בסוכת הענק של התאחדות האברכים

בשנים האחרונות הפכה המסורת הזאת לאבן דרך בקהילה: בניית סוכה רחבת ידיים, מרשימה בממדיה, המשמשת במה מרכזית לכלל קהל אנ"ש חסידי ברסלב, אשר זוכה לאכלס אף את ההילולא המרכזית לזכרו של רבינו הננמ"ח ז"ל באחדות והתעלות. גם השנה, הקימה הנהלת מוסדות התורה והחינוך 'נחמת ציון ברסלב' את הסוכה המפוארת בחצר התלמוד תורה, שהפכה למרכז של אור ותורה, שמחה והתוועדות חסידים. בליל שלישי חול המועד התקיימה במקום סעודת ההילולא הגדולה בעולם, שהפכה לשיא השיאים ברוממות הרוח של מאות אנ"ש שהתכנסו ובאו מכל קצווי ארץ.

החל מהשעה תשע בערב התאספו זקנים לצד נערים, לסעודת מצווה עשירה ערוכה בקפידה סעודה זו, שהוקדשה ונוהלה במסירות על ידי הרה"ח ר' בנימין דפן הי"ו, אשר לא חסך במאומה לנוחות ורווחת כל המשתתפים בהילולא קדישא. ותודותינו העמוקות מסורות לו על כך, בשם כל קהל אנ"ש. לאחר הסעודה, פנו המשתתפים לריקודים ושמחת בית השואבה המרכזית באולם התפילות, בראשות ובהשתתפות מורנו הרב שליט"א שם הוארו הלבבות באור יוקד של שמחה אמיתית ופנימית, אחווה ואחדות והודיה להשי"ת שזיכנו לגלות את האמת ולהידבק בצדיק הדורות שמקרבנו לעבודת השם יתברך ללא פשרות ובאהבה וחמלה גלויים.

